

Šinu nekiga uboshniga kmetovavza is K. v Komorenfki stolnizi, ki je bil od rojstva flép, je imela pred if-hodam is flepogojivnize od umetniga sdravnika v letu 1838 mréna is ozhi vséta biti, kir me je sdravnik sagotóvil, de se fantu tako sa smiram pomagati samóre. Fant se je pa tega sdravljenja branil, bres de bi bil usrok povedal, in je flép domu fhel. Vezhkrat fim njegove starifhe opominjal, de naj fanta v méstu perpeljejo, de bo pogléd sadóbil; pa tudi oni fo se vftavljali. Kir me je pa sdravnik sagotóvil, de samóre to délo frezhno opraviti, in fantu k vidu pomagati, se tedaj obernem do gosp. fajmosfhtra, po katerih ljudoljubnim persadevanju fo starifhi v to sdravljenje dovoljili, in perpeljejo fanta, takrat 19 lét stariga, v méstu.

Defravno vsak flépiz ferzhno shelji pogléd sadobiti, in velizhaftno ftvarjenje premodriga Štvarnika glédati, in vefeljiti se ga, je vender le ta fant nékak posében ftрах obzhutil, ko fim mu sa refnizo pravil, de bo vid sadóbil. Po dolгим in prijasnim sprafhevanju smo fhe le isvír njegoviga nevganljiviga ftрахu svedili. K nafhimu nar vezhimu zhudu je povédal, de se to sdravljenje nad njim nemore po frézhi isiti; in zhe se tudi po frézhi iside ne bo sa-nj nobena dobróta, in de jim sato tudi nobene hvále fkasati ne bo mógel. Dobro namrezh vé, de bo mógel potlej bersh umréti, kir je njegov déd enkrat po krivim perfégel, rekózh: „Ako refnize ne govorim, naj bojo vfi móji vnuki flepi;“ sato je on, in fhe troje njegovih bratov in fester flepótno rojenih, in de po tem takim nemóre ne on, ne njegovi starifhi v sdravljenje pervoljiti. Vender smo ga pregovorili, de fi je dal mréno is ozhi potegniti, kar se je vse prav po frézhi isfhlo. Kdo samóre obzhutljeje isrezhi, ki jih je novovidiz imel, in tudi mi —, ko je od sdravnika k nam vidijozh perfhel! — Pa per vfih tih neisrezhenih obzhutljelijh, de je videl, ni premógel ftрахu pred blishno smertjo savolj dédove krive perfege is svojih misel isgnati. Po velikih in shivih tolashbah smo ga starifhem nasaj poshlali, kamur je fhel prav vefel; tode réf ni dolgo vshival tega vefelja, kir je kmalo potem domá sa grisho umerl! Njegovi starifhi fo bili sato neutolashljivi, kir fo terdno verovali, de je njegova smert nastopik dédove krive perfege.

Po tém fim poprafhal savolj té rezhi evangelifhkiga fajmosfhtra v R., kateri fo mi tako le sprizhali: Ta krivoperfeshnik is vafi K. v Komorenfki stolnizi domá, je, ko gospodar vafhke kerzhme od kerzhmarize I. I. po pošavljenih zhaših fkupfhino prejemal, pa per oblétnimu razhunu je tajil, de ni toliko od nje prejél, kolikor je óna terdila, de mu je sdájala, in je v hifhi fofefkniga fodnika v letu 1819 klezhé perfégel „de naj mu Bog odvsame vef blagoflóv in naj njegovi vnuki nikoli fvetlóbe ne vidijo, ako on refnize ne govori.“ Té perfege ne prizhajo le podpisane prizhe, temuzh tudi veliko drusih mosh, ki fo bili sráven in fo jo flifhali.

Ta krivoperfeshnik je bil kmetovávez v K. in je imel veliko in lepo premoshenje, ktero je pa po ftorjeni krivi perfege hitro — hitro raspadalo, in po njegovi smerti je perfhla njegova semlja ptujzam v róke. Pred 16 léti je umerl, in je sapustil dva fina in dve hzheri. Štarejshi fin, ozha sgorej imenovana fleporójenja, je bil na ozhetovim domu, in je imel petéro otrók, smed katerih je bilo zhvetéro flepo rojenih. Shivita fhe famo dva fanta; eden flép, ki je 19 lét star, kteriga starifhi ne dajo nikakor ne od febe, in drugi je 8 lét star, ki pa vidi, in v

fholo hodi. Tukej se móra pa to posebno vediti, de ta fin, ki vidi, ni bil v ozhetovi, ali dedovi hifhi rojen, temuzh v ptuji, ker starifhi nifo hoteli vezh v nji prebivati; preprizhani namrezh fo bili, de v nji savolj krive perfege boshje prekletstvo ftanuje. — Toliko dam po svoji vésti in vednosti na snanje, in sheljim, de bi ta shaloftni pergodek vse, kateri ga svedó, s boshjim ftрахom napolnil.

(Poleg zhafofifa: »Katholische Stimmen« 1843).

J. K.

Ogenj v Mednim.

Po nozhi od 27. do 28. pretezheniga mefza je v Mednim, neki vafi poldrugo uro od Ljubljane, na veliki zefti proti Krajnju, devétero kmetijfkih pohifhtev pogorélo.

Šhkoda je velika; nar shaloftnejshi je pa, de je v temu ognju dvoje ljudi kenez vselo; vdova namrezh s finam je hotla svoje goveda v hlevu ognju otéti, ktere fta tudi s veliko filo otéla, tode mater ogenj v hlevu prehitil, in na méstu sgoril, fin je pa komej ognju is hleva odfhel, ali neisrezheno opezhen, je zhes dve uri poté shaloftno umerl.

Prav slo se bodo nafhi bravzi sazhudili flifhati, de ni bil nobeden od vfih devét pogorélzov savarvan (afekuriran)! Ta nefrezha bi se pazh lahko boshja kasen ali fhtrafinga prevelike sanikernosti teh ljudi imenovala, in fkorej bi djál, de ga pogorélzi ne saflushijo ufmiljenja v svoji nefrezhi nikoder, sato, kir fo fami dobroto, ktero jim bratovfhnja f. Florijana vsehkosi delí, od febe odvernili.

Kako vfhezhno bi bilo sdaj vfm pogorélzam povernilo, ktéro bi jim drushba f. Florijana, to nefrezho svediti, urno sa ognjeno fhkodo podelila.

Naj vam bodo nefrezhni Mednijani vfm, ki nifte fhe v bratovfhnji f. Florijana veliki svarivni isgled! — Zhe nafhim nagovoram ne verjamete, naj vaf faj nefrezha in nadloga nesavarvanih pogorélzov h perftopu te bratovfhnje spodbode.

Kratkozhafnize.

(Nekimu grajfhaku), ki je bil slo sadolshen, pravi njegov prijatel: „Zhuditi se Njim moram, de morejo fhe mirno fpati.“ „O kaj bo to“ — mu olikan dolshnik odgovoril — „jeft se pa fhe bolj zhes to zhudim, kakó morejo le moji pofojvávzi mirno fpati.“ —

(Na fomnju) nekdó kupi kónja s tem perftavkam, de mora biti bres vse napáke (falerja). — Drusiga dne ga she nasaj prijesdi in prodajávzu rezhe, de je konj na defno okó flép! — „E ja!“ — mu prodajávez odmaje in pravi: „Prijatel, kaj ne vesh, de to ni nobena napáka; ampak le nefrezha sa konja!“

(Popótnik) je v neki goftivnizi zhes nozh oftal, kjer pa nemore savoljo preveliziga fhuma pivzov kar ozhèfa ftifniti. Vftane ter pride is gorne hifhe v fpilnizo, in rezhe kerzhmarju: „Ljubi moj ozha! sbudite me, sbudite jutro prav sgodaj; po poti gredé fim jih sgubil 200 goldinarjev, rad bi jih najdel, jih pojdem ifkati nasaj.“ — Pivzi to flifhati fi pomignejo in se poberéjo vfi po verfti od ondot, denarjev ifkati. In nafh popótnik se pa mirno bres fkerbi sopet spat podá.

(Neki perléten neoshenenez) da eniga dne svoji hifhni sa navádno potrebo 11 funtov govejiga mefá. — Ali, kakor se doftikrat rado sgodí, kader prave gospodine per hifhi ni; lih táka se tudi tému famoglávzu póje. Le sa svojo mavho

fkerbna hifhna je mefó kam drugám obernila, in gospodarju toshila: „Ta slodjeva mazhka mora od hifhe priti, lih kar mi je vef kof mefá posherla!“ Molzhé gre nafh dragi mosh v kuhinjo, sgrabi v jesi nedolshno mazhko, in pravi: „Šatan zherni! sdaj bom vidil, kam je mefó prifhlo; jo na tehtnizo vershe, svediti koliko teshí. Ravno 11 funtov je bila teshka. — Ref je — pravi svoji hifhni — 11 funtov mefá je tukaj, kje pak je le fedaj mazhka oftala? —

Napoved bukev (knig.)

Iz Dunaja smo nasledni dopis prijeli: „Slavne dela dubrovniških pesmenikov leže, k veliki škodi narodniga kniževstva, večidel v rokopisih ali v starih knjigah zaveržene, in nepoznane. Pa tudi taci zbirkov bo vsaki dan manj, in zato mislim, de bo celi Slavjanski skupščini drago zvediti, de bo na Dunaju in že drugi mesec v ilirskim pravopisu:

„Slavjanska Antologia“

iz rokopisov dubrovniških pesmenikov z pristavkam narodnih pesem na svetlobo dana.“

„V temu izboru bo kakor v vencu spleteno naj bolj dušeče cvetje dubrovniškiga vertnarstva, ktero vsaki rodoljub lahko zadobiti more, in vidil bo, kako so naši stari pred četiri sto letmi govorili in pisali, in mogoče mu bode se njih krasote nagledati, njih izglede slediti in doseči. Perva kniga bo samo naj staršij pesmenike 15. in 16ga véka obderžala. V ti dobi je naše stihotvorstvo vsake versti pesem rodilo, kakor nam najstarij Juri Daržic izgled ljubavniga petja daje, v kateri versti se Zlataric jako izvišuje; ravno tako najdemo v pesmih mladiga Maroje Daržica in Nalježkovica izgled dramatike, v Vetrancovih, Čubranovicovih izgled balad, v Demetricovih, Bobalicovih in Ranjinovih izgled vestnih (moralnih) in družih lepiga nauka polnih pesem, v Naljeskovicovih, Ranjinovih bogoljubnih, v Lukaricovih in Babulinicovih prestavke iz gerčkiga, i. t. d. Od vsih teh pesmenikov bo naša kniga nekoliko pesem obderžala, in naberavec je zato nar veči skerb imel, de bi ta kniga najboljši dela raznih verst pesmeništa obderžala; tako hoče pokazat različnost mere slogov, ktere so se naši stari poslužili.“

„Podpisani naberavec prosi tadaj slavno vredništvo, de bi Ono po kmetijskih in rokodelskih novicah negovo podvzetje našim enonarodnim bratom Krajncam, Korošcam, Štajercam i. t. d. na znanje dati, in zraven vse rodoljube pozvati, de bi po vsih krajih, kjerkol se naš jesik razumi, imena gospodov podpisavcov popisati *) in jih doli podpisanimu na Dunaj

*) S radostjo se vdamo gosp. Grofovim željem in povabimo z tém vse naše brate slovenskiga naróda k obilnim podpisu na »Slavjansko Antologíjo.« Vrednik téh »Noviz« je pripravljen tistim, ki se zavoljo tega sami na Dunaj oberniti ne mislijo, to delo in oskerbnost prevzeti in hoče, ako se jih bo kaj več deležnikov vkupaj zbralo, njih imena na Dunaj gospodu izdajatelju oznaniti in od ondot imenovane knige prijemati. Naj se tadaj tisti gospodje, ki napovedano antologíjo vdobiti žele, v frankiranih pismih sémkaj oglasijo.

Kar pa posledne gosp. Grofove želje zavoljo ilirskiga pravopisa zadene, homo pri prvi priliki od tega kaj več govorili, kir tazih želj čes dalje več slišimo. Vredništvo.

Rauhensteingasse Nr. 932 poslati vtegnilo. Cena perve knige bo 40 krajcerjev srebra. Celo delo bo v treh knjigah na svetlo prišlo.“

„Podpisani tudi prosi slavno vredništvo, de bi njegov napoved bukev v ilirskimu pravopisu natisniti dalo, in serčno želi, de bi se gor imenovani pravopis, kteriga so skoraj vfi drugi Slavjani gor vzeli, tudi med včenim Slovincam če dalej bolj razširjev, in de bi, če ravno ni mogoče cele novize v temu pravopisu natiskati saj polovico, de bodo tudi drugi Slavjani vaše novice brati zamogli. Grof Orsat Počić r./s. Dobrovnican.

Kmetovski pregovori za mesec

Malitraven.

(Ta mesec ima 30. dni. Solnce stopi v znamenje bika.)

Celo leto nema toliko dni, kolikorkrat Malitraven vreme spremeni. — Če zdaj germi, se kmet slane več ne boji. — Kolikor pred st. Markam žaba reglja, toliko po st. Marku počiva molkla. — Suhi Traven-mali, kmeta žali. — Lepi, suhi post pomeni žitno rodovitnost. — Slana v tem mescu je bolj nevarna, kakor po leti toča, ali suša soparna. — Če se krokar okol st. Jurja zamore v žito skriti, bo v jeseni obilno mlatiti. — Ak penica poje, pred ko terta bersti, se kmet dobre letne veseli. — Polne lune sijanje, če ga oblak ne zaderži, drevesno cvetje vkup vleče in zaduši. — Če v Malitravnu gorak dež zemljo rahljá, bo žetva bogata in jesen volná, — Ak je Malitraven preveč gorak, se Velikitraven okrene navpak. — Malitraven z navade rad pobira jagneta mlade. — Malitravnov sneg gnoji; Sušcov sneg kazi. — St. Jurja gerdo vreme lisico iz jazbene izžene; če je pa lepó, jo še 14 dni nebo. — Veliki petek deženi dobro letno pomeni. — s.

Pogled v pretezhene zhafe.

Pred 260 léti fo is Amerike krompír v Europo perpelali.

- „ 255 „ je sazhel Anglijan V. Lee nogovize tkati.
- „ 254 „ fo jeli kúkala (perspektive) narejati.
- „ 246 „ fmo v Eftrajh krompír dobili.
- „ 236 „ fo toplomé (Thermometer) snajdli, in
- „ 232 „ pa povékhaje (Mikroskop).
- „ 224 „ fo v Genovi pervo loterijo napravili.
- „ 203 „ fo se jeli nar pervizh po poshti vositi.
- „ 200 „ je prifhel prvi srakomér (Barometer) med ljudi.
- „ 161 „ fo na Dunej kofé dobili.

Shitni kup.	U Ljubljani		U Krajnju	
	3. Malitravna.		2. Malitravna.	
	fl.	kr.	fl.	kr.
1 mernik Pfhenize domazhe	1	23	1	28
1 „ „ banafhke	1	24	1	26
1 „ Turfhize . . .	1	1	1	5
1 „ „ Sorfhize . . .	1	6	1	10
1 „ Ershi . . .	—	56	1	4
1 „ Jezhmena . . .	—	50	—	—
1 „ Profa . . .	—	57	—	—
1 „ Ajde . . .	—	54	—	—
1 „ Ovfa . . .	—	35	—	40